

راه کارهای مقابله با گرایش کارکنان نیروهای مسلح به فرقه‌های انحرافی

هادی امدادی فرد^{۱*}

محسن خرمی آلام^۲

پوریا آذرنگ^۳

نوع مقاله: پژوهشی

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۱۴

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۲۳

چکیده

امروزه تبلیغات فرقه‌های انحرافی، منش‌ها و روش‌های برخی افراد را به انحراف کشیده است. در روند تغییرات حاصله، آنچه از همه بیشتر مورد عناد قرار می‌گیرد، سنت و هنجارهای رایج پذیرفته شده است. هدف از این پژوهش، ارائه «راه کارهای مقابله با گرایش کارکنان نظامی به فرقه‌های انحرافی است». لذا پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی-توسعه‌ای و به لحاظ رویکرد، آمیخته^۴ و از نظر روش شناسی تحلیلی-توصیفی و کاربردی است. بر اساس نتایج حاصله از پژوهش، مهم‌ترین علل گرایش به فرقه‌های انحرافی در جامعه نظامی، عوامل و بسترهای فرهنگی، اعتقادی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی است و تحقق راه کارهای سلبی و ایجابی در حوزه‌های امنیتی، فرماندهی و ع. س، باعث آشنایی فرماندهان و کارکنان ن. م با خطرات واقعی ورود فرقه‌ها به ن. م، شیوه‌های جذب و راه کارهای مقابله‌ای شده و سامانه‌های هشدار نفوذ فرقه‌ای نیز به موقع حساس و اعلام خطر خواهند کرد.

واژگان کلیدی:

مقابله، ایجابی و سلبی، گرایش، کارکنان ن. م، فرقه‌های انحرافی.

^۱ دکترای ادیان و مذاهب، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران.

^۲ کارشناس ارشد بیوتروریسم، دانشگاه فارابی، تهران، ایران.

^۳ دکترای اندیشه سیاسی، دانشگاه آزاد شهرضا، شهرضا، ایران.

* نویسنده مسئول: Email: ha57emdadi@gmail.com

مقدمه

دنیا در صدساله اخیر به دلیل پیشرفت علم و فن آوری به سمت مادی گرایی سوق پیدا کرد و لیکن کم کم به بن بست رسید و هم اکنون مردم اشتیاق زیادی به مسائل متافیزیک و ماورای جهان ماده دارند. چرا که بشریت متوجه شده که نیازهای فوق مادی دارد که به این نیازها در کارخانه ها و محصولات جدید و تنوع در بازار و فن آوری پاسخ داده نمی شود. لذا با اشتیاق زیادی به دنبال چیزی است که بتواند روحش را اقناع و جوابگوی نیازهای روحی اش باشد برای همین شوق زیادی به مسائل عرفانی پیدا کرده است. معنویت های نوظهور، در راستای تمنای فطری انسان هستند؛ ولی پاسخ مسخ شده به آن می دهند (حسینی رستمی س.، ۱۳۸۹، ص. ۴۶).

اما به نظر می رسد فرقه گرایی و گرایش به فرقه های گوناگون در جهان حاضر به یک پدیده قابل توجه تبدیل شده که هدف آن ایجاد انحراف های فکری و عقیدتی در نسل جوان است. و تعالیم ناشی از فعالیت های فرقه های مختلف، مروج هنجارها و کنش هایی است که در بسیاری موارد در تضاد با هنجارهای حاکم بر جامعه می باشد. (مظاهری سیف، ۱۳۹۰، ص. ۴۳) این حقیقتی که الان شبه عرفان ها در جامعه در میان جوانان وجود دارد و روزبه روز روبه افزایش است، به خاطر این است که مطالبات جوانان افزایش و ارتباط آن ها با جهان غرب باعث شده که انتظارات شان از محیط بالاتر برود و درعین حال اگر احساس کنند امکانات لازم برای پاسخ گویی را ندارند، به امور ماورایی که بخشی می تواند اصل باشد و برخی غیراصل، روی بیاورند. (مفیدنژاد، ۱۳۸۷)

ازسوی دیگر، امروزه، اندیشمندان و نظریه پردازان روابط بین الملل، جملگی براین نظرند که برخورداری هر نظام و حاکمیتی از آمادگی نظامی که در سایه وجود یک سازمان نظامی توانمند حاصل می آید، از عناصر کلیدی «قدرت ملی» آن کشور است. ازاین رو، بیشتر دولت ها، به ویژه نظام اسلامی، وجود ن. م را پیش نیازی برای بقای ملی خود قلمداد می کنند و شواهد نیز حاکی از آن است که هنوز هیچ جایگزینی برای رفع نگرانی های ناشی از چگونگی مدیریت حکومت بدون وجود نیروهای نظامی یافت نشده است. لذا اگر به علل گرایش احتمالی کارکنان ن. م (به ویژه قشر جوان) به نحله های انحرافی، توجه بنیادی و پیش گیرانه ننماییم،

شاهد روند روزافزون گرایش ایشان به این فرقه‌ها خواهیم بود. و قطعاً حسب تجارب بسیار تلخ در زمان هشت سال دفاع مقدس و همچنین به استناد اصل اطاعت‌پذیری محض در تمامی فرقه‌ها، التزام و تعهد عملی این قبیل کارکنان به اصل مَترقی ولایت مطلقه فقیه در مواقع حساس و بحرانی از بین رفته و این امر در خوش‌بینانه‌ترین حالت، کاهش توان رزمی در ن. م را در پی خواهد داشت، همچنین یکی از بنیادی‌ترین مأموریت‌های رهبران تمامی فرقه‌ها به اعضای وفادار خود، تبلیغ و جذب سایرین به هر شکلی است، بر همین اساس هر یک از کارکنان ن. م جذب‌شده در این فرقه‌ها، خود به عنوان مبلّغ و جذب‌کننده سایر کارکنان ن. م خواهند بود.

شناسایی علل و بسترهای گرایش کارکنان ن. م به عرفان‌های نوظهور و ارائه راه کارهای ایجابی و سلبی برای مهندسی پندار و اقتناع‌سازی امری ضروری است. بنابراین هدف این پژوهش تبیین راه کارهای مقابله با گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی است.

در تشریح و بیان مسأله باید گفت که پیدایش و فعالیت فرقه‌های مختلف در ایران که عموماً با حمایت‌های قدرت‌های استعماری همراه هستند، همواره تهدیدی بر امنیت ملی و نیروهای مسلح به‌شمار می‌روند. از جمله تهدیدات و آسیب‌های آنان عبارتند از: تضعیف وحدت و انسجام ملی مردم و همچنین در بدنه کارکنان ن. م، بسترسازی برای حرکات افراطی و آشوب‌های فرقه‌ای، عدم التزام و تعهدات عملی کارکنان ن. م به اصل مَترقی ولایت مطلقه فقیه در مواقع حساس و بحرانی، کاهش توان رزمی، گسترش فعالیت‌های مخرب جنبش‌های معنویت‌محور مذهبی از طریق فضای سایبری با هدف ممانعت از دین‌پذیری و دین‌گرایی خاصه کارکنان جوان ن. م، ایجاد واگرایی، گسست پیوندهای اجتماعی، از بین بردن نیروی خلاق اجتماعی، بازسازی فکری، تردید و شبهه‌افکنی، نشانه گرفتن ارزش‌های اخلاقی و انسانی، خدشه دار نمودن امنیت اجتماعی و اخلاقی، استثمار ذهنی با استفاده از انواع تکنیک‌های روان‌شناختی به منظور به اصطلاح دین‌گریزی و دین‌ستیزی جوانان و...، به طوری که مقام معظم رهبری (۱۳۸۷/۰۲/۱۴) در اهمیت این مسئله می‌فرمایند: "از عرفان‌های مادی پوچ بی‌محتوا گرفته تا ادیان منسوخ تا سازمان‌هایی که اسمش دین است باطنش سازمان‌های سیاسی است، مشغول تلاشند، مشغول کشمکشند برای این که از این مجموعه انبوه نیروی اسلامی هر چه می‌توانند بکنند." (khameneii.ir, 1397) از این رو مسئله این پژوهش، تبیین راه کارهای پیش‌گیرانه از گرایش کارکنان به فرقه‌های انحرافی است که این مهم با شناخت شیوه‌های

تبلیغی و رویه‌های ترویج، تبیین علل گرایش و نهایتاً شناخت راهکارهای مقابله با گرایش کارکنان ن. م محقق می‌گردد. فلذا پژوهش‌گر پیرامون این موضوع به تحقیق پرداخته است.

دیگر آسیب‌هایی که پژوهش‌گر را به ضرورت پرداختن به علل گرایش کارکنان ن. م فرّق مُضرّه، ترغیب نموده است، شامل: (۱) آشنایی و آگاهی کامل از روش‌های پیچیده و نوپدید تبلیغ فرقه‌های انحرافی در ن. م به‌ویژه در فضای سایبری، ناشناخته باقی خواهد ماند. (۲) فرماندهان و مسئولین ن. م، اطلاع جامع، ملموس، اثربخش، مهارت‌محور و صیانت‌بخش از شیوه‌های نوین جذب و عضوگیری فرقه‌ها در ن. م نخواهند داشت. (۳) راهکارهای مقابله‌ای با نفوذ فرقه‌ها در ن. م، به‌صورت کاربردی و واقع‌بینانه تبیین نخواهد شد. (۴) اهمیت نفوذ فرقه‌ها در ن. م، عمیقاً درک نخواهد شد. (۵) با توجه به خزنده و نامحسوس بودن تبلیغ فرقه‌های انحرافی، سامانه‌های هشدار ن. م، حساسیت لازم را نخواهد داشت. در این صورت برخی کارکنان نظامی به‌لحاظ روحی، روانی، اعتقادی و... دچار مرگ تدریجی شده و اطرفیان نیز متأثر از این شرایط خواهند شد.

در اهمیت این پژوهش باید گفت پرداختن به راهکارهای پیش‌گیرانه در نیروهای مسلح باعث بصیرت‌افزایی، اقلان‌سازی و معنویت‌افزایی کارکنان ن. م خواهد شد که با مهندسی پندار ایجادشده، گرایش آنان به فرقه‌های انحرافی به حداقل ممکن خواهد رسید.

لذا سؤال اصلی پژوهش "راهکارهای مقابله با گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی چیست؟" بوده و ب) سؤالات فرعی تحقیق: "۱. راهکارهای پیش‌گیری از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی کدامند؟" و "۲. راهکارهای مقابله‌ای از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی کدامند؟" هستند. و متغیرهای پژوهش: "الف. متغییر مستقل: راهکارهای مقابله‌ای پیشگیرانه ب. متغیر وابسته: گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی" می‌باشد.

هدف اصلی پژوهش "تبیین راهکارهای مقابله از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی" می‌باشد و اهداف فرعی: "۱. تبیین راهکارهای پیشگیری از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی" و "۲. تبیین راهکارهای مقابله‌ای از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی" است.

مبانی نظری

مفاهیم و تعاریف نظری

فرقه، یعنی اقلیت در مقابل اکثریت. اما در اصطلاح، فرقه یعنی گروهی با عقاید کلامی خاص که حتی برای اکثریت هم به کار می‌رود. (راغب اصفهانی، ۱۳۸۸، ص. ۳۹۱)

در فرهنگ سیاسی غرب برای فرقه، واژه سکت^۱ و برای مسلک، عبارت کالت^۲ استفاده می‌شود. در زبان فارسی، تفکیک روشنی میان مفهوم کالت و سکت وجود ندارد و ما به هر دو، فرقه می‌گوییم. اما در بررسی‌های دقیق‌تری که در سال ۱۹۳۲ و توسط جامعه‌شناس آمریکایی - هاوارد بوکر^۳ - انجام شد، مفهوم فرقه (کالت) به‌عنوان نسخه کامل‌شده‌ای از نظریه «کلیسا-فرقه»^۴ به دسته‌بندی‌های جامعه‌شناسان وارد شد. نظریه «کلیسا-فرقه» پیشتر از جانب متخصص الهیات آلمانی، ارنست ترولچ^۵، عرضه شده بود. منظور ترولچ این بود که بین سه رفتار مذهبی کلیسا (دین)، مذهب (زیرشاخه‌های یک دین) و عرفان تفکیک قائل شود. بعدها بوکر از دو گروه اول ترولچ، چهار دسته استخراج کرد. به‌این ترتیب که کلیسا را به دو گروه کلیسای مسیحی، به‌معنای یک‌واحدکلی و مذاهب به‌معنای زیرشاخه‌های مسیحیت مثل کاتولیک، ارتدکس و... و همچنین مذهب را به دو گروه اقلیت، به‌معنای انشعاب مذهبی از شاخه اصلی و فرقه تقسیم کرد. (swator jr & william H, 1998, pp. 90-93)

«ویلسون^۶» فرقه‌ها را به چهار دسته تقسیم کرده است: الف) فرقه‌های تغییری و تبدیلی (ب) فرقه‌های انقلابی (ج) فرقه‌های درون‌گرا یا پرهیزگار (د) فرقه‌های عرفانی؛ «یینگر»^۱ در تحقیق

^۱ Sect

^۲ Cult: برای کلمه CULT دو ریشه بیان شده است: الف) به‌معنای پرستش و مراقبت گرفته شده است. ب) از کلمه CULTURS، اخذ شده که نشانگر سیستم اعتقادات و فعالیت‌ها براساس یک فرهنگ است. یعنی هر فرد متعلق به یک فرهنگ تعلق دارد. (شهبازنژاد، ۱۳۹۰: ۲۰) اصطلاح فرقه CULT کاربردهای مختلفی دارد که معمولاً به‌طور ضمنی از گروه کوچکی که در پی یک تجربه عرفانی است و فاقد هرگونه ساختار سازمانی بوده و از وجود یک شخصیت و رهبر فرهمند برخوردار است، حکایت می‌کند. برخی از این مؤلفه‌ها (مانند عرفان) ویژگی فرهنگی بودن آنها را برجسته می‌سازد که در این طرح طبقه‌بندی ما نامناسب و بی‌مسماست. به هر حال ما نیازمند واژه‌ای هستیم که گروه‌ها را که شبیه مذهب هستند شامل شود و درعین حال به‌لحاظ واژه‌شناسی دینی از یک گسست و جدایی شدید از سنت‌های دینی حاکم بر جامعه حکایت کند. (طالبی‌دارابی، ۱۳۸۳، ص. ۴)

^۳ Haward Buker

^۴ Church - sect theory

^۵ Ernest Trollich

^۶ Wilson

خود به سال ۱۹۵۷م، سه نوع فرقه را معرفی می‌کند: الف) فرقه‌های پذیرشی که اصول استقلالی فردی را دربرمی‌گیرند. ب) فرقه‌های تجاوزگر که جامعه موجود را نمی‌پذیرند و علیه آن قیام می‌کنند. ج) فرقه‌های کناره‌گیر که با فلسفه بدبینی همراه بوده، بر زندگی جدیدی تأکید دارند. این افراد به معنای واقعی فرقه و جدا افتاده از اجتماع می‌شوند و آسیب‌های فراوانی بر آن‌ها وارد می‌شود. (الماسیان، ۱۳۸۷) بر اساس تحقیقات برخی محققین فرقه‌شناسی، همانند روی والیس^۲، جان لالیچ^۳ و همچنین تالرسینگر^۴، تقسیم‌بندی فرقه‌ها در مدل‌های مختلف براساس مبانی سیاسی، دینی و اقتصادی و فرهنگی هر کشور و جامعه‌ای است که می‌تواند متغیر باشد. لیکن دسته‌بندی ذیل، بر مبنای نگرش اعتقادی، اهداف و خاستگاه پیدایش و نوع عملکرد فرقه‌ها و جریانات معنوی شکل گرفته و فعال در ایران است:

الف) فرقه‌های دینی: عرفان‌هایی هستند که با برخی انحرافات به وجود آمده در ادیان، شکل گرفته‌اند؛ نظیر: ۱. فرقه‌های انشعابی از دین اسلام مثل: تصوف، اهل حق، بهائیت، انجمن حجتیه؛ ۲. عرفان‌های مسیحی (قرون اولیه مسیحی): قدیس آگوستین؛ عرفان در قرون وسطی مسیحی: برنارد؛ ریچارد؛ ۳. عرفان یهود: کابالا (چشمه نور، مرتضی و پوریایی، جابر، ۱۳۹۳، ص. ۵۸-۵۹).

ب) عرفان‌های نوظهور سکولار: ۱. هندی: ۱- آیین‌های باستانی: ودایی، هندوئیسم، جین، بودا و تنتره) ۲- آیین‌های نوظهور: (یوگا، کریشنا، یوگاناند، دالای لاما، رام‌الله، سای بابا، اشو)؛ ۲. آمریکایی: (سرخ‌پوستی، اکنکار، پائولو کوئیلو)؛ ۳. انگلیسی: در قرون وسطی؛ جولیان نوروچی، ریچارد رول، والتر هیلتون (چاترچی، ساتیش و چاندرا، دربندراموهان، ۱۳۸۴، ص. ۴۸).

آسیب‌شناسی در هر حوزه‌ای و از جمله در مسئله مطالعه فرقه‌ها، دست‌کم ناظر بر چهار وجه است: ۱. شناخت ویژگی‌ها و عوارض و توصیف نشانه‌های یک آسیب؛ ۲. شناسایی عوامل وقوع و شکل‌گیری یک آسیب؛ ۳. شناساندن راه‌های درمان آسیب؛ ۴. عرضه روش‌های

^۱ Yinger

^۲ Roy Wallis

^۳ John Lalich

^۴ رک به مارگارت: تالر، نکاتی از کتاب فرقه‌ها در کیان ما، ۱۳۸۶.

پیش‌گیری از وقوع آسیب. از این‌رو، ضروری است ابتدا به تعریف روشن و دقیقی از موضوع مورد بحث، یعنی **فرقه برسیم**^۱؛ فرقه‌ها همان‌قدر که دارای ابعاد اثرگذاری و تغییرات اجتماعی و فردی مختلفی هستند، به همان‌نحو نیز علل ایجاد آن‌ها متنوع است. در این میان، دیدگاه‌های مختلفی در باب شکل‌گیری فرقه‌ها وجود دارد؛ ایده‌ها و تئوری‌هایی که گاه هیچ‌تناسبی با یکدیگر ندارند. رودنی استارک و ویلیام بینبرج^۲ شکل‌گیری فرقه‌ها را با تئوری «انتخاب آگاهانه» توضیح داده‌اند. مایکل لانگون^۳، مدیر اجرایی انجمن بین‌المللی مطالعات فرقه‌ای نیز سه مدل مختلف برای این مسئله ارائه داده است. بر اساس «مدل عامدانه»^۴ لانگون، دلیل اولیه پیوستن مردم به فرقه‌ها، نوع نگاه آن‌ها به آن گروه خاص است. به اعتقاد لانگون بیشتر جامعه‌شناسان و محققان دینی طرفدار این مدل هستند. مدل «محرک‌های فکری»^۵ نمونه دیگری است که برخی متخصصان بهداشت روانی طرفدار آن هستند. براساس این مدل، افراد جذب فرقه‌ها می‌شوند تا نیازمندی‌های ناخودآگاه روانی‌شان را ارضا کنند. سومین مدل که «اصلاحات اندیشه‌ای»^۶ نام دارد دلیل پیوستن افراد به فرقه‌ها را تأثیرات گروه و دستکاری‌های روانی فرقه‌ها بر افراد می‌داند. لانگون معتقد است که آن‌دسته از کارشناسان بهداشت روانی که ارتباط مستقیمی با تعداد زیادی از اعضای فرقه‌ها داشته‌اند، از مدل سوم طرفداری می‌کنند.^۷ مارک گالانتر^۸ استاد روان‌پزشکی دانشگاه نیویورک نیز بر این‌باور است که افراد به دلایلی چون احساس تعلق به یک گروه و همچنین نیازهای معنوی به فرقه‌ها می‌پیوندند. او همچنین، زیست‌شناسی اجتماعی را با اصول شرطی‌سازی ترکیب کرده تا جاذبه فرقه‌ها را توضیح دهد (وولف، ۱۳۸۶، ص. ۲۳۵).

۱. رک به همین مقاله: تعاریف نظری

^۲ 1996 Bainbridge, William

^۳ Michael Langone

^۴ Deliberative model

^۵ Psychodynamic model

^۶ thought reform model

^۷ See: Langone, July 1996.

^۸ See: Marc Galanter, 1989.

چارچوب نظری

اگر بخواهیم اقوال مختلفی پیرامون عوامل پیدایش فرقه‌ها را در قالب نظریاتی متمایز دسته‌بندی کنیم می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

نظریه جنگ خاموش^۱ شرق و غرب: یکی از زمینه‌های اصلی رقابت بلوک شرق و غرب، جبهه عقاید و فرهنگ‌هاست. شرقی‌ها عقاید و ادیان کهن و اصیل خود را به‌صور گوناگون به غرب صادر و غربی‌ها فن‌آوری و فرهنگ خاصی که در آن‌جا شکل گرفته را به شرق گسترش می‌دهند. این رویارویی خاموش اما پرتحرک، موجب به‌وجودآمدن فرقه‌هایی می‌شود که هر کدام گوشه‌هایی از فرهنگ‌های مرتبط با خودشان را با درون خاک جبهه مقابل تزریق می‌کنند (امین خندقی، ۱۳۸۹، ص. ۱۰۳).

نظریه پلورالیزم: وقتی تکثرگرایی در بطن یک عقیده، دین یا مذهب شکل می‌گیرد، هسته بالقوه‌ای برای انشعابات فرعی فراهم می‌آورد و باگذشت زمان و به‌وجودآمدن صاحب‌نظران ممکن است به‌حق یا ناحق باشند، انشعابات در اعتقادات اولیه حاصل می‌شود که در صورت قوت‌گرفتن و نفوذ تدریجی به شکل فرقه‌های جدید، ظهور می‌کنند. بنابراین نظریه تکثرگرایی در عقاید، عاملی برای پیدایش فرقه‌ها است (طالبی‌دارابی، ۱۳۸۳، ص. ۹).

تئوری توطئه: مشهورترین عامل ایجاد فرقه‌ها را توطئه قدرت‌های استعماری برای جهت‌دهی گسترش سیطره بر کشورهای جهان می‌دانند. گرچه مشهورترین عامل محسوب می‌شود، اما این که مهم‌ترین عامل باشد، هنوز اثبات نشده است (امین خندقی، ۱۳۸۹، ص. ۱۰۴).

نظریه تنوع‌طلبی و هیجان‌خواهی: از دیدگاه این نظریه، انسان تنوع‌طلب است و بنابراین هرگز از نوگرایی در هیچ عرصه‌ای دست برنمی‌دارد. ازاین‌نظر، ایجاد شاخه‌ها و بروز جنبش‌های جدید در ادیان و مذاهب، محصول بروز این تنوع‌طلبی‌اند و حتی اگر کسی به آن استناد مستقیمی نکند، در پشت اکثر دلایل بیرونی، این عامل قوی درونی فعالیت دارد (گوردن، ۱۳۸۵).

نظریه ازدواج تمدن‌ها: این ازدواج درهم‌آمیخته، حاصلش تبدلات و تأثیراتی است که دو حوزه فرهنگ و تمدن بر همدیگر می‌گذارند. فرقه ممکن است نتیجه ازدواج دو تمدن و ترکیبی از عقاید و گرایش آن‌ها باشد. فرقه «یهودیان مسیحی» حاصل ازدواج بین سنت مسیحیت غربی با یهودی و درحقیقت برآیندی از هر دوی این عقاید است (نویه‌ض، ۱۳۷۳ق، ص. ۱۷۵).

¹ Silent war

نظریه ریتم‌ها: وقتی به رویدادهای تاریخی نگاه می‌کنیم متوجه بسیاری از وقایع تاریخی در ریتم‌های تکراری می‌شویم، اما این فقط وقایع تاریخی نیستند که تکرار می‌شوند، بلکه موج‌های اجتماعی و فرهنگی هم در مقاطع زمانی خاصی در تاریخ، روبه‌شدت می‌گذارند. یکی از ریشه‌های گسترش فرقه‌ها تأثیرات ریتم‌های تاریخی است، براین اساس آنچه موجب گسترش فرقه‌گرایی در برهه خاصی از زمان شده، فراهم آمدن شرایطی که خود آن شرایط نتیجه فعال شدن ریتم تاریخی مربوطه است (همان).

نظریه «مارگارت تالرسینگر»^۱: «فرقه» حول فاکتورهای زیر تعریف شده است: الف) در بسیاری از موارد یک فرد که عموماً بنیان‌گذار فرقه هست، در بالای ساختار تشکیلاتی فرقه قرار گرفته و تصمیم‌گیری بر وی متمرکز می‌شود. ب) فرقه‌ها در ساختار تشکیلاتی خودکامه و «رهبر» به‌عنوان مقام عالی شناخته می‌شود. ج) فنون خاص مجاب‌سازی استثنائی؛ د) فرقه‌ها تمایل به خودکامگی، تمامیت‌خواهی، کنترل رفتار اعضا و همچنین خودکامگی ایدئولوژیک بروز علنی تعصبات و افراطی‌گری در جهان‌بینی دارد (سینگر، ۱۳۸۵، ص. ۱۰).

دلایل لزوم بررسی فرقه‌های انحرافی در نیروهای مسلح

مطالعه در تاریخ شکل‌گیری فرقه‌ها، در دوران معاصر و قبل از آن روشن می‌کند که فرقه‌ها هم حاصل افراط، تفریط و التقاط‌اند و هم موجب آن‌ها هستند. بزرگ‌ترین خطر فرقه‌ها، سوق دادن افراد به سمت وسویی است که شاید بتوان از این پدیده به‌عنوان «خودکشی منطقی» یا «خودکشی روانی» یاد کرد؛ همان خاموش کردن کلید منطق افراد توسط خود آن‌ها. به‌همین قیاس، مهم‌ترین کار دستگاه‌های فکری و فرهنگی در قبال فرقه‌ها این است که از رسیدن افراد به مرز خاموش کردن منطق‌شان جلوگیری کنند؛ اگر کار به جایی برسد که فردی با دست خودش، کلید منطقش را خاموش کند، کاری از هیچ‌کس ساخته نیست. آسیب‌هایی که از ناحیه وجود فرقه‌ها بر فرد و جامعه تحمیل می‌شود، بسیار فراتر از آن چیزی است که اغلب در بدو امر به‌نظر می‌رسد. تاجایی که برخی، از سندرمی به‌نام «سندرم کیش‌گرایی ویران‌گر» نیز نام برده‌اند که شامل پدیده‌هایی از قبیل فقدان هویت، تغییرات رفتاری، بی‌زاری از خانواده و مهار روانی به دست رهبر فرقه است. (اسپلیکا، برنارد و دیگران، ۱۳۹۰، ص. ۵۵۷) از دیدگاه‌های مختلف، ضرورت‌های گوناگونی برای پرداختن به موضوع فرقه وجود

^۱ Margaret Thaler Singer

دارد از جمله اینکه فرقه‌ها: ۱. پدیده‌ای اجتماعی و بسیار تعیین‌کننده در معادلاتی است که بر زندگی و سرنوشت فردی و اجتماعی بشر مؤثر است. در ایران، طبق آمار منتشرشده، دست‌کم ده جریان فرقه‌ای فعال وارداتی (شریفی‌دوست، ۱۳۹۴، ص. ۹۶) و بین هفتاد تا صد سازمان فرقه‌ای مشغول به فعالیت هستند؛ ۲. طیف وسیعی از افراد اجتماع از زنان، مردان، کودکان و حتی سال‌خوردگان را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند؛ ۳. طیفی از فعالیت‌های اجتماعی اعم از اقتصاد، سیاست، فرهنگ و هنر را از آموزه‌های خود متأثر می‌کنند؛ ۴. میلیون‌ها نفر در جهان را از ادیان رسمی جدا و به تعالیم و روش‌های خود جذب می‌کنند؛ ۵. منابع مالی سرشاری، از قبیل عضوگیری و جمع‌آوری اعانه، نذورات و صدقات بر روی هم انباشته می‌کنند و همین‌امر آنان را به یک‌قدرت اقتصادی غیرپاسخ‌گو و تحقیق و تفحص‌ناپذیر در جامعه تبدیل می‌کند که ضریب اثرگذاری آن‌ها را بالا می‌برد؛ ۶. بیش از هر ساختار اجتماعی شناخته‌شده دیگری قادرند افراد را متقاعد به اجرای کارهایی بکنند که درحالت عادی یا از اجرای آن‌ها سر باز می‌زنند یا تحت شرایط حاد و فشار روانی و فیزیکی حاضر به انجام‌دادن آن کارها هستند؛ ۷. فرقه‌ها قادرند در ازای وعده به اعضای خود، آن‌ها را برای اجرای هرگونه عملیات تروریستی و خرابکارانه آماده کنند؛ ۸. فرقه‌ها اعضای خود را متقاعد می‌کنند که همه قواعد دینی و عرفی جامعه را زیرپا گذارند و قوانین رهبر فرقه را اجرا کنند؛ ۹. فرقه‌ها میلیون‌ها افراد متخصص علوم گوناگون را مجذوب خود نموده و همین‌امر آنان را تبدیل به ساختار اجتماعی قدرتمندی کرده که می‌تواند توازن قدرت را درجامعه برهم زند؛ ۱۰. فرقه‌ها هرساله تعداد قابل‌توجهی بیمار روانی را تحویل جامعه داده و هزینه‌هایی مالی از قبیل درمان و ازکارافتادگی اعضا بر جامعه تحمیل می‌شود (احمدی، احسان و شاه‌حسینی، سمیه، ۱۳۹۴، ص. ۴۰).

نقش سازمان‌های اطلاعاتی در پیدایش فرقه‌ها

برابر تفکر سنتی رایج، فرقه‌ها، مولود قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی هستند. این تفکر تاچه‌حد درست به‌نظر می‌رسد؟ آیا واقعاً شکل‌گیری هزاران فرقه‌ونحله در طول تاریخ حیات فرقه‌ها، که به طول حیات بشری است، در گرو برنامه‌ریزی و طراحی قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی بوده است؟ پاسخ این سؤال قطعاً منفی است؛ چراکه حیات قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی بسیار کوتاه‌تر از سابقه حیات فرقه‌هاونحله‌ها است؛ گرچه کتاب، مقاله و مصاحبه‌های

متعددی وجود دارد، که به بحث فرقه‌سازی توسط سرویس‌های اطلاعاتی پرداخته است، لیکن این مسئله منطقی به نظر نمی‌رسد و پژوهش‌های مربوط نیز به‌غیر از مجموعه‌ای از اعترافات که عمدتاً در جهت عملیات روانی قابل تعریف است، مستندی بر این ادعا ارائه نکرده‌اند. شاید پاسخ به یک سؤال، ما را به نتیجه‌گیری مهمی نزدیک‌تر سازد. و آن این که آیا بازه‌ای از تاریخ بوده، که با وجود قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی و یا فقدان آن، جامعه بشری از وجود فرقه‌ها تهی باشد؟ پاسخ هر دو وضعیت، منفی است؛ زیرا چه‌زمانی که قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی بوده‌اند و چه‌زمانی که نبوده‌اند، فرقه‌ها همواره از پدیده‌های ثابت جامعه بشری بوده و در زندگی اجتماعی حضور داشته‌اند. این نتیجه‌گیری، هرگز به مفهوم تطهیر فرقه‌ها از دخالت قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی نبوده و می‌توان با قاطعیت اعلام کرد که هیچ‌قدرت و سرویس اطلاعاتی وجود ندارد که بخشی از توجه خود را به فرقه‌ها معطوف نکرده باشد. بلکه منظور این بحث این است که به‌جز موارد استثنایی، قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی نقش هدایتی در این موضوع داشته‌اند، نه نقش تأسیس و ایجاد. فرقه‌ها به‌علل مختلف در بسترهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی به وجود می‌آیند و بعد از ظهور و توسعه، مورد طمع قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی قرار گرفته و توسط آن‌ها هدایت و مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند. بنابراین، در ادعای مذکور، نقش ایجاد سرویس اطلاعاتی انکار می‌شود، نه نقش هدایت آن‌ها. مطلب مهم دیگر، این که قدرت‌ها و سرویس‌های اطلاعاتی از هر فرقه و مرحله به تناسب استعداد و ظرفیت آن‌ها و نیازمندی‌های زمانی، استفاده و بهره‌برداری می‌کنند. اگر فرقه‌ای، توانسته است پیروان خود را در عالی‌ترین سطوح قدرت یک کشور ارتقاء و نفوذ دهد، سرویس‌های اطلاعاتی در مدیریت و هدایت این فرقه، قطعاً به ظرفیت جاسوسی آن اهمیت خواهند داد. فرقه‌ای که دارای ظرفیت اغتشاش و غائله‌آفرینی است و می‌تواند قدرت سیاسی کشوری را از این طریق به تحلیل بکشاند، سرویس اطلاعاتی کشورهای حریف، به این بخش از ظرفیت فرقه خواهند نمود (داداشی‌آذر، ۱۳۹۱، ص. ۳۶ و ۳۷).

تبیین علل گرایش کارکنان نیروهای مسلح به فرقه‌های انحرافی (جنبش‌های نوپدید معنوی)

علل گرایش بشر امروزی به عرفان‌های کاذب نوظهور بدین شرح است: ۱- معنویت^۱‌گرایی فطری انسان؛ ۲- دل‌آزردگی از ماده‌گرایی^۱ و سرخوردگی از عقلانیت^۲ و علم مدرن؛ ۳-

^۱ Spiritusosity, Spirituality

شکست نظام‌های معنویت‌ستیز (کمونیسم و مارکسیسم)؛ ۴- ناکامی ادیان کهن در جلب اقبال معنویت‌خواهان؛ ۵- افزایش تحجیر بشر به واسطه ناتوانی در نتیجه خرق عادات؛ ۶- ترس از آیند؛ ۷- افزایش تنوع‌طلبی؛ ۸- بی‌عدالتی جهان؛ ۹- برنامه‌های نظامی و اطلاعاتی؛ (حسینی‌رستمی س.، ۱۳۸۹) ۱۰- اثبات نادرستی فلسفه‌های معنویت‌ستیز (اوزمن، هواردا و کراور ساموئل، ۱۳۷۹).

تبیین آسیب‌های فرقه‌ای، پیامدهای امنیتی و کارکرد ضدامنیتی متوجه نیروهای مسلح

مذهب‌ودین از مؤلفه‌های محوری امنیت ملی در ایران، است، به‌همین دلیل یکی از راه‌های ضربه‌زدن به امنیت ملی، تضعیف دین، مذهب و اعتقادات مردم است و در این خصوص تضعیف اعتقادات و گرایش به دین‌ومذهب در مردم، ایجاد فرقه‌های نوظهور و جذاب نشان‌دادن آن‌ها از شیوه‌های متداول است. بنابراین از جمله آسیب‌های امنیتی متوجه کارکنان ن. م، شامل: ۱. ایجاد تعارض مراجع دینی و متدینین با حاکمیت سیاسی به بهانه عدم برخورد حکومت با فرقه‌ها؛ ۲. بسترسازی برای تهاجمات نرم بیگانگان؛ ۳. مخدوش کردن هویت ملی؛ ۴. بسترسازی برای بهره‌برداری سرویس‌های اطلاعاتی؛ ۵. خلق بهانه برای دخالت‌های بیگانگان به‌ویژه در بعد مباحث به‌اصطلاح حقوق بشری؛ (داداشی‌آذر، ۱۳۹۱، ص. ۷۵) ۶. اختلال در انسجام ملی و ایجاد شکاف اجتماعی؛ ۷. خشونت فرقه‌ای؛ (حاجیانی، ۱۳۸۴، ص. ۲۵) ۸. انحراف در باورها و عقاید مذهبی مردم؛ (حمیدیه، ۱۳۹۲، ص. ۲۴) ۹. ارتباط با سایر کشورها و جاسوسی علیه کشور؛ ۱۰. وابستگی به جریان‌های طاغوتی؛ ۱۱. تحت فشارقرارگرفتن ایران از سوی سایر کشورها؛ (طبری، ۱۳۸۷، ص. ۱۶) ۱۲. تزلزل در مشروعیت نظام (حاجیانی، ۱۳۸۴، ص. ۲۴۴).

شیوه‌های عملیات روانی در نفوذ و جذب کارکنان ن. م:

در مرحله تأثیرگذاری با شیوه‌های نظیر: ۱. دنباله‌روی؛ ۲. سرکردگان فرقه‌ها در مرحله نفوذ از میل دنباله‌روی، استفاده و از طریق افراد مورد علاقه و یا ابزار علاقه‌ومحبت سعی می‌کنند افراد را جذب نمایند؛ ۳. قاعده تأیید یا پذیرش عمومی ۴. عضویت در دسته یا گروه؛ ۵. شتاب‌دهنده‌ها که عبارتند از: تبلیغات؛ هیپنوتیزم یا فضای تخدیرکننده؛ سمبل‌ها، علامت‌ها و

¹ Materialism

² Reasonability

³ Demanding of Variety

لباس متحدالشکل؛ اقتدار و اطاعت؛ انطباق یا تقلید از هم قطاران؛ هم رنگ جماعت شدن؛ ۲. در مرحله کنترل ذهن: با شیوه‌هایی نظیر: ۱- انزوا و کنترل محیط زندگی ۲- حرفه‌ای کردن اعضا ۳- وابستگی مالی ۴- خانه جمعی: ۵- انزوای روانی؛ ۳. در مرحله شستشوی مغزی؛ متداول‌ترین روش‌ها شامل: ۱- تولید احساس هیجان ۲- از بین بردن عشق، خانواده، وابستگی‌های فردی، احساسی و عاطفی ۳- خودگناه‌کاری ۴- روش طلب‌کار و بدهکار ۵- اقتدار رهبری فرقه - از بین رفتن اعتماد به نفس و شک به خود ۷- ایجاد رفتارها و برخوردهای جدید و سرکوب رفتارهای سابق (صفری، ۱۳۹۶).

برخی از شیوه‌های تبلیغی و ترویجی فرقه‌های انحرافی

۱. لفاظی، سخن‌وری و سوءاستفاده از قدرت بیان خود در جذب مخاطب؛ ۲. بهره‌گیری از ابزارهای نوین ارتباطی و تبلیغ در شبکه‌های ماهواره‌ای و سایت‌های اینترنتی؛ ۳. شناسایی افراد مستعد به‌ویژه دختران فراری، در سطح پارک‌ها و اماکن عمومی؛ ۴. تشکیل کلاس‌های آموزشی پیرامون ترویج عقاید انحرافی در فضای حقیقی و مجازی (صفری، ۱۳۹۶) ۵. تشکیل کمپین‌هایی به زبان‌های فارسی، انگلیسی و عربی در شبکه‌های اجتماعی؛ ۶. استفاده از متن‌های جذاب برای جذب کاربران؛ ۷. سوءاستفاده از ریشه‌های دینی و مذهبی و قرابت‌های نژادی و قومیتی افراد جامعه؛ (حسینی رستمی س.، ۱۳۸۹)؛ ۸. استفاده از برنامه‌های مناسبی همچون پیاده‌روی اربعین جهت اقدامات تبلیغی و جذب افراد؛ ۹. توزیع بروشور و جزوه در اماکن عمومی و روبه‌روی دانشگاه‌ها؛ ۱۰. تفسیر به‌رأی در منابع مذهبی و بدعت در انجام مناسک دینی و صدور فتواهای من‌درآوردی؛ ۱۱. ادعای شفاعت گناهان و شفای امراض صعب‌العلاج؛ ۱۲. جایگزینی ضدا ارزش‌ها به جای ارزش؛ ۱۳. ادعاهای گزاف و دروغ‌پردازی‌های بزرگ مانند ادعای کرامت و معجزه و...؛ ۱۴. ترویج فمینیسم در راستای معارضة با استحکام و سلامت خانواده و تضعیف احکام اسلامی؛ ۱۵. تخریب دو باور تأثیرگذار عاشورا و مهدویت و مشوش‌سازی چهره اسلام و اصل خاتمیت و قائمیت؛ ۱۶. ایجاد نگرش سکولاریسم در افراد به حاشیه‌راندن دین؛ ۱۷. ترویج شریعت‌گریزی و نگاه سطحی به باورهای اعتقادی و جذب افراد ساده‌دل و وح؛ (خسروپناه، ۱۳۹۰) ۱۸. کف‌بینی، رمالی و انجام امور خارق‌العاده و یا غیرعادی‌نما مانند احضار آجنه و تسخیر ارواح؛ ۱۹. استفاده از روش‌های نوین روان‌شناختی برای آموزش، تبلیغ و جذب افراد؛ (احمدی، احسان و شاه‌حسینی، سمیه، ۱۳۹۴) ۲۰. طرح

مباحث تشکیلاتی تحت پوشش برگزاری کلاس‌های تفسیر قرآن در مساجد؛ ۲۱. جلوه دادن فعالیت‌ها و جذب عناصر جدید با حضور فعالانه در عرصه‌های فرهنگی و هنری؛ ۲۲. استفاده از کمپ‌های ترک اعتیاد برای جذب افراد معتاد؛ ۲۳. نفوذ در حوزه‌های علمیه تحت عنوان طلبه؛ (مظاهری سیف، ۱۳۹۰).

مهم‌ترین اهداف فرق و ادیان فعال در نیروهای مسلح

۱- تضعیف باورهای دینی کارکنان و به‌انحراف‌کشاندن جریان صحیح دین‌داری؛ ۲- زدودن حساسیت‌ها و تعصبات مذهبی یا تعدیل احکام و یا نسخ یا ابداع احکام جدید؛ ۳- تکمیل جنگ ترکیبی دشمن در تحقق پروژه اسلام‌هراسی؛ ۴- ایجاد نگرش سکولاریسم در بین کارکنان ن. م؛ ۵- ترویج فمینیسم در راستای معارضة با استحکام و سلامت خانواده و تضعیف احکام اسلامی؛ (باقریان‌موحد، ۱۳۸۸) ۶- ورود جدی قدرت‌های سیاسی، سرویس‌های اطلاعاتی و دول غربی به پروژه فرقه‌سازی برای به‌چالش‌کشاندن نظام اسلامی؛ ۷- ایفای نقش و کارکرد جاسوسی برای بیگانگان؛ (درگاهی فر، ۱۳۹۰) ۸- نفوذ به داخل یگان‌های نظامی و عضوگیری از کارکنان؛ ۹- ترویج رفتارهای ضدفرهنگی با توزیع محصولات مخرب فرهنگی بین کارکنان وظیفه و پایور.

مهم‌ترین نشانه‌های گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی

۱- معاشرت و دوستی با افرادی که دارای پیشینه و فعالیت فرقه‌ای هستند؛ ۲- تأثیرپذیری از بستگانی که دارای گرایش‌های فرقه‌ای هستند؛ ۳- برخورداری و استفاده از علائم و نشانه‌های فرقه‌ها ۴- انجام فعالیت‌های تبلیغی در فضای مجازی و حقیقی برای فرقه به‌صورت آشکار و پنهان از قبیل پخش سخنرانی، سی‌دی، اعلامیه، بروشور و...؛ (فعالی، ۱۳۹۱) ۵- حمایت از رهبران و اعضای دستگیرشده فرقه در قالب تحصن در جلو اماکن، ندامتگاه‌ها، نامه‌نگاری به مراکز حقوقی مانند سازمان ملل و سفرای کشورهای غربی، درخواست پناهندگی از سفارتخانه‌ها، آزادی‌های مدنی و اعلام ناراضایتی امنیتی ج. ا.؛ (نگارش، ۱۳۸۵) ۶- بدگوئی و ایجاد شایعه‌پراکنی علیه مسئولین ج. ا.؛ با تشکیل گروه از طریق نرم‌افزارهای ارتباطی و اجتماعی و هم‌سویی در عملیات روانی دشمن و بازگرم کردن فعالیت‌های رسانه‌ای بیگانگان؛ ۷- فعالیت و عضویت در شبکه‌های اجتماعی مرتبط با فرقه‌ها؛ (سینگر، ۱۳۸۵) ۱۱- دریافت عناوین و نشان از قبیل عنوان مستر و... از فرقه؛ ۱۲- فعالیت آموزشی فرقه‌ای در فضای

حقیقی و مجازی مرتبط؛ ۱۳- افراد مذهبی و متعصب فاقد بصیرت سیاسی و امنیتی که معمولاً در اجرای احکام و اعمال دینی و اعتقادی افراط می کنند؛ ۱۴- انجام برخی اعمال و رفتارهای عبادی، اعتقادی و... مربوط به فرقه ها؛ (حاجیان، ۱۳۸۴).

ضرورت ارائه راه کارهای پیشگیرانه و مقابله ای گرایش کارکنان ن. م به فرق انحرافی

در کشور ما شورای فرهنگ عمومی کشور از سال ۱۳۸۳ در بررسی علل و عوامل رشد تشکلهای انحرافی و ضرورت مقابله با تشکلهای انجمن های ضاله این موارد را مؤثر تشخیص داد: ۱. دوری تبلیغات از حکمت و اندیشه ورزی و دخالت خرافات و بدعت ها در حوزه دین؛ ۲. خلاء و مشخص نبودن حد مرز فعالیت این گروه ها؛ ۳. عدم انسجام و هماهنگی برای برخورد کارشناسانه و قانونی با این تشکلهای؛ ۴. نابه سامانی و مشکلات اجتماعی و فرهنگی و فشارهای روحی و روانی افراد جامعه؛ ۵. عوامل سیاسی، تاریخی و اقتصادی؛ ۶. بدعت در مناسک دینی و عزاداری های مذهبی؛ ۷. رواج برخی ورزش های خاص در جامعه مانند یوگا و...؛ ۸. بروز رفتارهای گناه آلود نابهنجار در جامعه؛ ۹. گسترش فن آوری و سرویس های اطلاع رسانی و آسانی امکان دسترسی به اطلاعات این تشکلهای، ۱۰. افزایش فعالیت فرقه های وارداتی و نومعنویت گرایی؛ (مقدم، ۱۳۸۶، ص. ۳). بنابراین از آنجایی که فعالیت این فرقه ها اکثراً ماهیت غیردینی و اهداف استعماری دارند و عملکرد آنها باعث سستی اصول و عقاید باورهای مردم و به تبع آن کارکنان ن. م می گردد و به طور مرموز و آرام موجب تغییر در عقایدشان می شوند و نهایتاً این که عملکرد برخی از آنها ممکن است باعث برهم خوردن نظم اجتماعی گردد، باید برای کمک به برقراری نظم و امنیت جامعه ن. م، هوشیاری دستگاه های امنیتی، پیشگیری از عوارض ناشی از تعالیم و عملکرد فرقه ها، راه کارهای صحیح و مدبرانه ای به شرح زیر ارائه داد:

برنامه های روشن گرایانه و بصیرت افزای امنیتی

آگاهی بخشی امنیتی کارکنان ن. م توسط سامانه امنیتی در قالب سخنرانی، نمایشگاه و کارگاه های تخصصی، توجیهات امنیتی، برگزاری نشست های علمی و تخصصی و هم اندیشی با پژوهشگران و اندیشمندان جامعه اطلاعاتی، برگزاری همایش های تخصصی-امنیتی فرق وادیان در بین جامعه اطلاعاتی با هدف تولید مقالات علمی، تولید محتوای تخصصی روشن گرایانه با هدف شناخت انواع فرقه های نوظهور و تبیین آسیب و تهدیدات امنیتی آنان در قالب کتب،

مقالات، فصل‌نامه خیبر و...، استفاده از بنر، پوستر، بروشور، ساختن فیلم‌های کوتاه، بلند و مستند، موشن گرافی، انیمشین و...

برنامه‌های روشن‌گرایانه اعتقادی

آگاهی‌بخشی عقیدتی کارکنان ن. م توسط ساعس با بهره‌گیری از اساتید و صاحب‌نظران مطرح کشوری و لشکری و محققین دانشگاه‌های معتبر در زمینه فرقه‌ها، تولید محتوای روشن‌گرایانه با هدف شناخت فرقه‌های نوظهور و تبیین آسیب‌وتهدیدات اعتقادی آنان در قالب کتب، مقالات، فصل‌نامه و...، نقد عرفان‌های نوظهور و تبیین دروغین بودن معنویت ساخته‌وپرداخته دنیای مدرن و این‌که هرگز این‌گونه معنویت راه به جایی نمی‌برد و توان راهبری انسان به سوی خدا و سعادت جاودان را ندارد و بلکه چیزی جز گمراهی نیست، افزایش رایزنی ساعس با اندیشمندان اسلامی برای اطلاع‌رسانی به کارکنان از اهداف مشترک غرب، برای تغییر مهندسی بافت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ایران و ترویج عرفان ناب اسلامی با روش‌های نوین؛

برنامه‌های معنویت‌افزا

الف) تبیین عرفان اسلامی و سازمان‌دهی معنویت توحیدی به‌گونه‌ای که بتواند در خود، انسان‌های اهل معنویت تربیت کند. عرفان اسلامی به انسان می‌آموزد که شما با استفاده از قدرت الهی و رابطه عمیق وخالص با خدا به هر چه بخواهید می‌رسید و تمام استعدادها شکوفا می‌شود؛ ب) داشتن زیربنای اعتقادی قوی و محکم؛ ج) آشناساختن کارکنان ن. م نسبت به معنویت ناب؛ د) اتکا به باورهای اعتقادی و دینی

برنامه‌های فرهنگی - آموزشی با هدف اقناع‌سازی

الف) نرم‌افزارهای آشنایی با این‌فرقه‌ها با هزینه کم تهیه و در اختیار کارکنان ن. م و خانواده‌های‌شان قرار بگیرد؛ ب) معرفی و آشناکردن جوانان با موسیقی اصیل ایرانی به‌جای موسیقی‌هایی که سرشار از خشونت، پوچی، بی‌هویتی و نفرت است؛ ج) آموزش در سطوح دانشگاهی با روشن‌گری و آموزش‌هایی که به آنان داده می‌شود می‌توان راه هرگونه تقلید از این‌مسلک‌ها را بست؛ د) آموزش در سطوح زیردانشگاهی؛ ه) برگزاری دوره‌های آشنایی با فرقه‌ها و عرفان‌های نوظهور؛ و) انتشار مقالات و کتاب‌هایی برای روشن‌گری کارکنان ن. م؛ ز) تقویت فرهنگ کارکنان ن. م برای بازشناسی اهداف مروجان عرفان‌های کاذب؛ ح) تقویت

تبلیغات رسانه‌ای توسط ساعس، ساخت فیلم‌های سینمایی و نرم‌افزارهای ارزان‌قیمت برای معرفی اهداف ناصحیح این نوع عرفان‌ها؛ ط) برنامه‌ریزی برای پاسخ به شبهات ایجادشده توسط دشمنان؛ معرفی فعالیت‌های هنری خاص مثل ساخت فیلم‌ها، توزیع عکس و آرم و علائم و نمادهای مخصوص فرقه‌ها؛ ق) جلوگیری از انتشار کتب تبلیغی فرقه‌ها؛ ل) برگزاری دوره‌های عمومی آموزش مهارت‌های معنوی در مساجد منازل سازمانی براساس آموزه‌های عرفان اصیل؛ م) استفاده از روش‌های ساده برای آموزش در مقاطع زیردانشگاهی (مدارس) متناسب با سطح سنی آنان برای روشن‌گری کودکان؛ ن) انتشار کتب ارزان‌قیمت در اندازه‌های قابل‌ارائه و تهیه بروشورهای مناسب توسط ساعس؛ غ) واردنمودن مقوله امنیت دینی و اجتماعی در کتب درسی و تحقیقی دانشگاه‌های نظامی و دوره‌های طولی و عرضی؛ ر) تبیین و تشریح نقش خانواده‌ها و سایر نهادهای اجتماعی و فرهنگی در مقابله با انحرافات دینی از سوی ساعس؛

برنامه‌های دینی و اعتقادی

الف) معرفی شخصیت‌های عرفانی و دینی به عنوان الگوی مناسب دینی به خوبی و به طور کامل به جامعه ن. م توسط ساعس؛ ب) تبیین حقایق دینی با هدف تقویت باورهای دینی توسط ساعس باعث عمقی شدن این باورها می‌شود؛ ج) تقویت اقدامات دینی توسط ساعس در سراسر یگان‌ها با اشاعه افکار و اعتقادات دینی و افزایش فعالیت‌های دینی و مذهبی و ایجاد جذابیت برای حضور جوانان؛ د) برجسته‌سازی برتری‌های اسلام نسبت به عرفان‌های کاذب و معرفی صحیح زیبایی‌های موجود در دین اسلام برای روشن‌سازی وعده‌های دروغین بانیان و متولیان عرفان‌های کاذب؛ ه) تقویت گرایش افراد به ادیان الهی با ساده‌سازی و عمومی‌سازی عرفان‌های الهی و تبیین آنها به زبان روز؛ و) طراحی روش و نظامی جامع برای احیا و پیاده‌سازی ارزش‌های دینی و اجتماعی توسط ساعس

روش‌های مقابله‌ای سلبی

۱. اقدامات صیانت از کارکنان؛ ۱. برگزاری جلسات مستمر با ع. س برای انجام اقدامات فرهنگی با هدف مقابله با جریانات فرقه‌ای در سطح ن. م؛ ۲. سامانه امنیتی در تعامل با ساعس و فرماندهی از ساخت، توزیع و فروش علنی علائم و نشانه‌های شناخته‌شده فرقه‌ها در سطح یگان‌های ن. م، کوی‌های سازمانی و مدارس جلوگیری به عمل آورد؛ ۲. از تبلیغات و عضوگیری این فرقه‌ها در سطح یگان‌های ن. م، کوی‌های سازمانی و مدارس جلوگیری به عمل آورد؛ ۳.

افزایش آگاهی و ارتقای سطح آموزش‌های عمومی در مورد همکاری کارکنان و سامانه امنیتی در مواجهه و مقابله با فرقه‌ها و جنبش‌های فکری نوظهور؛ ۴. بالابردن ضریب اعتماد عمومی کارکنان ن. م نسبت به مسئولین و فرماندهان سامانه‌های فرماندهی، عقیدتی و امنیتی؛

اقدامات ساختاری در سامانه امنیتی؛ ۱. ایجاد ساختار مناسب برای مقابله با فرقه‌های انحرافی؛ ۲. تدوین برنامه جامع و راهبردی جهت پیشگیری از جرم یا انحراف؛ ۳. اقدامات کنشی قبل از وقوع و واکنشی بعد از وقوع رفتار مجرمانه یا انحرافی؛ ۴. پرهیز از نگاه بخشی و جزیره‌ای؛

کلاس‌های آموزشی - تخصصی فرقه‌ای برای کارکنان مربوطه

اشراف بر موضوع، تشکیل بانک اطلاعاتی غنی و جامع و به‌روزرسانی

اقدامات ارشادی - امنیتی کارکنان مرتبط با فرقه‌های انحرافی

هشداردهی؛ ۱. افشای ماهیت فرقه‌ها با استفاده از افراد جداشده، تصفیه‌شده از فرقه‌ها به جامعه؛ ۲. تهاجم به باورهای پوچ فرقه‌ها با روشن‌گری و اطلاع‌رسانی در مورد ساختار فرقه‌ای و شیوه‌های نفوذ و جذب؛ ۳. روشن‌گری با هدف جلوگیری از نفوذ خرافات در عزاداری‌ها به‌ویژه خانگی؛ ۴. احترام به اقلیت‌های مذهبی در ن. م با هدف افزایش انسجام و وحدت بین شیعه‌وسنی؛

اقدامات گزینشی؛ با توجه به حساسیت‌های موجود در گزینش کارکنان پایور، اتخاذ ملاحظات امنیتی در این راستا بایستی با حساسیت بیشتری دنبال گردد؛

اقدامات آسیب‌شناسانه؛ ۱. آسیب‌شناسی اجتماعی فرقه‌ها و جنبش‌های فکری نوظهور در جهت مقابله و رفع آن‌ها؛ ۲. غافل‌نشدن از افراد مذهبی، به‌ویژه افرادی که از بصیرت سیاسی-امنیتی لازم برخوردار نبوده و در اجرای احکام و اعمال دینی و اعتقادی افراط می‌کنند؛ و...

اقدامات و برخورد انضباطی با کارکنان مرتبط با فرقه‌های انحرافی؛

اقدامات حقوقی و قضایی؛ ۱. برخورد با کارکنان مرتبط با فرقه‌های انحرافی؛ ۲. جرم‌انگاری و پیش‌بینی ضمانت‌اجراهای قاطع کیفری در قبال فعالیت بانیان و حامیان فرقه‌ها و جنبش‌های فکری نوظهور؛ ۳. مراجع قضایی ن. م با ایجاد راه‌کارهای قانونی برای تعریف عناصر مادی، معنوی و قانونی برای جرم‌انگاری فعالیت، گسترش و عضوایی این جریان‌ها اقدام نماید. ۴. کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی با توجه به تهدیدات امنیتی حاصل از این نوع

فعالیت‌ها در ابعاد امنیت ملی، اجتماعی و اخلاقی درصدد تدوین قانون لازم برای مقابله برآید؛ (مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۸).

پیشینه پژوهش

در بررسی تحقیقات مشابه صورت گرفته با پژوهش حاضر مواردی به شرح زیر تحصیل گردید:

جدول (۱) پیشینه‌های پژوهش

ردیف	عنوان پژوهش	نویسنده	سال	نتایج
۱	جستاری در فرقه‌شناسی،	تاجیک و احمدی	۱۳۹۱	آنچه در این تحقیق در نقد روش‌های فرقه‌ای گفته شد، به معنای آن نیست که همه آن چیزهایی که فرقه‌ها درباره عالم باطن، روح، قدرت‌های باطنی و یا توانایی‌های مافوق بشری می‌گویند، دروغ است نکته اینجاست، این حقایق، دستاویزی برای منفعت‌طلبی‌های شخصی و لذت‌جویی‌هایی کسانی می‌شود که یا از اساس با این مفاهیم متعالی بیگانه‌اند و یا درکی نارس از آن‌ها دارند و از این مفاهیم، برای نیل به اهداف خودشان سوءاستفاده می‌نمایند.
۲	آسیب‌ها و چالش‌های ناشی از رشد فرقه‌های نوظهور در ایران	قاضی زاده	۱۳۸۹	بررسی علمی موضوع نشان می‌دهد که پدیده فرقه‌های نوظهور، خاص جامعه ایرانی نیست و در جوامع دیگر نیز می‌توان نمونه‌های آن را سراغ گرفت. از این رو، جامعه‌شناسان و نخبگان حوزه دین باید با بررسی همه‌جانبه موضوع به برخورد با آن بپردازند. همچنین برخورد با فرقه‌ها باید از جنس برخورد نرم باشد تا بتوان به تأثیرات مثبت آن دست یافت.
۳	پایگاه مجلات تخصصی نور: زمانه	رفیعی	۱۳۸۶	استکبار جهانی، پس از اینکه دریافت مذهب شیعه و فرهنگ انتظار و مهدویت مهم‌ترین مانع سلطه آنان بر ایران است، با سوءاستفاده از جهل و نادانی مردم و سایر زمینه‌های مساعد، به ایجاد فرقه‌های ضاله، دست زد و از این طریق سعی کرد فرهنگ اصیل شیعه را تضعیف نماید.

نکات مغفول‌مانده در تحقیقات قبلی: ۱. شیوه‌های تبلیغ و نفوذ خزنده فرقه‌ها در ن. م مورد توجه قرار نگرفته است. ۲. عدم ارایه راه کارهای مناسب و متناسب در مقابله با فرقه‌ها. ۳. به علل گرایش جوانان به فرقه‌های منحرف به طور جامع و کامل پرداخته نشده است. با وجود آن‌که آگاهی نسل جوان (به‌ویژه در ن. م)، یکی از نگرانی‌های مشترک تمامی این پژوهش‌ها

است ولی در شناخت عمیق این فرقه و اهداف پلیدو شیطانی آن، اقدام بنیادی اثربخش صورت نگرفته است. ۴. آسیب و تهدیدهای امنیتی تأثیرات فرقه‌های انحرافی در حوزه نظامی مغفول مانده است. ۵. به تأثیرگذاری فرقه‌های انحرافی در کاهش توان رزمی پرداخته نشده است. ۶. راه کارهای مقابله‌ای با نفوذ فرقه‌های انحرافی در ن. م بررسی نشده است.

نوآوری تحقیق: با توجه به تحقیقات گسترده‌ای که در باب فرقه‌های انحرافی تاکنون صورت پذیرفته، به نظر می‌رسد تحقیقات به عمل آمده در مقوله شیوه‌های مقابله و مقاومت در برابر فرقه‌ها کافی نیست، لذا نظریه ناکارآمدی شیوه‌های عمومی، جای تحقیق گسترده و کاربردی کاملاً احساس می‌شود و ضروری است با مراجعه ریشه‌ای به کتاب‌های مرتبط در این حوزه (داخلی و خارجی)، بهره‌مندی از آیات و روایات و بهره‌برداری از شیوه‌های مقاومت در برابر فرقه‌ها را با نگاه کاربردی احصاء نمود چرا که این مهم موجب بیداری کارکنان ن. م و خانواده‌های‌شان از این ورطه هولناک می‌گردد.

روش‌شناسی

نوع و روش پژوهش

در این پژوهش که از نظر هدف کاربردی-توسعه‌ای و به لحاظ رویکرد، آمیخته و از حیث روش‌شناسی تحلیلی-توصیفی است، ابتدا پرسش‌نامه محقق، به لحاظ اعتبار مورد بررسی و در ادامه سؤالات پژوهشی به لحاظ آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

فرایند اجرای پژوهش (نمونه و روش نمونه‌گیری، ابزار اندازه‌گیری داده‌ها و جامعه آماری)

محقق در بخش کیفی ضمن استفاده از امکانات کتابخانه‌ای با چهل نفر از خبرگان و صاحب‌نظران این حوزه، مصاحبه و در بخش کمی نیز با تحقیق پیمایشی، پرسش‌نامه‌ای بین این چهل نفر توزیع و گردآوری نموده و در ادامه با استفاده از نرم‌افزار SPSS، تجزیه و تحلیل آماری شد و سپس ضریب آلفای کرونباخ محاسبه و پایایی آنرا تأیید نمود.

داده‌های جداول ۲ و ۳ به ترتیب نشان می‌دهند که تمام ۴۰ نفر مورد بررسی قرار گرفته و برای مجموع سؤالات میزان آلفای محاسبه شده (۸۹) حاکی از آن است که پرسشنامه از اعتبار بالایی برخوردار است.

روایی و پایایی ابزار

(۱) اعتبار سؤالات راه کارهای مقابله با گرایش به فرقه‌های انحرافی

جدول (۲) اعتبار سؤالات راه کارهای مقابله

موردها	حجم	درصد
معتبر	۴۰	۱۰۰
نادیده گرفته شده	۰	۰
کل	۴۰	۱۰۰

جدول (۳) آماره‌های اعتبار

تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
۱۹	۰/۸۹۲

(۲) اعتبار سؤالات ۶۵ گانه کل پرسشنامه

جدول (۴) اعتبار کل

موردها	حجم	درصد
معتبر	۴۰	۱۰۰
نادیده گرفته شده	۰	۰
کل	۴۰	۱۰۰

جدول (۵) آماره‌های اعتبار

تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
۶۵	۰/۹۵۵

داده‌های جداول ۴ و ۵ نشان می‌دهد که تمام ۴۰ نفر مورد بررسی قرار گرفته و برای مجموع سؤالات میزان آلفای محاسبه شده (۰/۹۵۵) حاکی از آن که پرسش‌نامه از اعتبار بالایی برخوردار است.

تجزیه و تحلیل

سؤال اصلی تحقیق: راه کارهای مقابله با گرایش کارکنان ن. م به فرقه های انحرافی چیست؟

جدول (۶) آماره های آزمون خی دو

راه کارهای مقابله ای	
ارزش خی دو	16. 550 ^a
درجه آزادی	2
سطح معنی داری	000 .

تجزیه و تحلیل: داده های جدول ۶ (آزمون خی دو) حاکی از آن که ارزش خی دوی مشاهده شده (۵۵/۱۶) با درجه آزادی (۲) از ارزش خی دوی بحرانی (۲۱/۹) در سطح $P < ۰/۰۱$ بزرگتر است، در نتیجه چنین استنباط می شود که درصد مربوط به سئوالات مربوط به مهارت رسانه ای با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می شود. به عبارتی ۵/۹۲ درصد معتقدند که متغیرهای سئوالات مربوط به راه کارهای مقابله ای اشاره شده در سؤال اصلی پژوهش در کارکنان در حد زیاد و خیلی زیاد نقش دارند.

جدول (۷) میانگین های رتبه ای سئوالات اصلی

میانگین رتبه ای	سئوالات
۱۲/۷۸	۱- شناخت ماهیت، مواضع، امکانات و تشکیلات فرقه های انحرافی
۱۲/۶۹	۲- شناخت اهداف، تاکتیک ها، راهبردها و شیوه های جذب فرقه های انحرافی
۱۲/۶۵	۳- افزایش آگاهی کارکنان و خانواده ها در رابطه با خطرات ورود به فرقه های انحرافی و ماهیت واقعی این فرقه ها از طریق، تهیه و توزیع بروشور، فصل نامه و نصب پوستر در اماکن یگان، فیلم های کوتاه، بلند و مستند، موشن گرافی، انیمیشن و انجام آگاه سازی های تخصصی (در قالب سخنرانی، نمایشگاه و کارگاه های ویژه فرقه ها)، توجیهات تخصصی و سخنرانی های عقیدتی (از سوی صاحب نظران مطرح کشوری)، برگزاری نشست های علمی و تخصصی و هم اندیشی با پژوهشگران و اندیشمندان جامعه اطلاعاتی و همچنین محققین دانشگاه های معتبر در زمینه فرق وادیان،

۹/۹۶	۴- برگزاری جلسات مستمر با ع. س و سامانه فرماندهی برای انجام اقدامات هدفمند فرهنگی در راستای مقابله با جریانات فرقه‌ای در سطح ن. م؛
۸/۸۳	۵- ایجاد ساختار مناسب برای مقابله با فرقه‌های انحرافی در سامانه‌های امنیتی ن. م
۹/۶۶	۶- اشراف اطلاعاتی و مستند نمودن تفکرات و تحرکات عناصر و مبلغین اصلی فرقه‌های در داخل و خارج از کشور
۱۰/۰۸	۷- غافل نشدن از افراد مذهبی، به‌ویژه افرادی که از بصیرت سیاسی-امنیتی لازم برخوردار نبوده و در اجرای احکام و اعمال دینی و اعتقادی افراط می‌کنند؛
۱۱/۶۶	۸- هماهنگی و تعامل و تبادل اطلاعات با اعضای جامعه اطلاعاتی
۸/۴۸	۹- جلب همکاری
۱۰/۲۵	۱۰- کنترل فضای مجازی
۱۲/۵۰	۱۱- افزایش کیفی اقدام‌های گزینشی به‌منظور پرهیز از ورود افراد آلوده به مجموعه ن. م (با توجه به حساسیت‌هایی که در گزینش کارکنان پایور وجود دارند، اتخاذ ملاحظات امنیتی در این راستا بایستی با حساسیت بیشتری دنبال گردد؛)
۱۱/۳۹	۱۲- پایش یگان‌ها به‌منظور ممانعت از شکل‌گیری فعالیت‌های فرقه‌های انحرافی
۱۰/۶۰	۱۳- توجیه و ارشاد امنیتی کارکنان مرتبط با فرقه‌های انحرافی
۶/۸۸	۱۴- برخورد انضباطی با کارکنان مرتبط با فرقه‌های انحرافی
۶/۹۱	۱۵- برخورد قضایی با کارکنان مرتبط با فرقه‌های انحرافی

جدول (۸) آماره‌های آزمون فریدمن

حجم	۴۰
ارزش آماره	۱۴۵/۸۲۴
درجه آزادی	۱۸
سطح معنی‌داری	۰
a. Friedman Test	

داده‌های جداول ۷ و ۸ (سئوالات تجمیع‌شده مربوط به راه کارهای مقابله‌ای) نشان می‌دهد که از متغیرهای مربوط به این بُعد به ترتیب متغیرهای ۱ (با ارزش رتبه‌ای ۱۲، ۷۸)، متغیر ۲ (با

ارزش رتبه‌ای ۱۲. ۶۹) و متغیر ۳ (با ارزش رتبه‌ای ۱۲. ۶۵) از بیشترین ارزش‌های رتبه‌ای و در مقابل متغیر ۱۴ (با ارزش رتبه‌ای ۶. ۸۸)، متغیر ۱۵ (با ارزش رتبه‌ای ۶. ۹۱) و متغیر ۹ (با ارزش رتبه‌ای ۸. ۴۸) به ترتیب از کمترین ارزش رتبه‌ای برخوردارند که این ارزش‌های رتبه‌ای با میزان آماره محاسبه شده (۱۴۵. ۸۲) و درجه آزادی ۱۸ در سطح $P < 0.01$ معنی‌دار هستند. سایر ارزش‌های رتبه‌ای در جدول مشاهده می‌شود.

جدول (۹) آماره‌های آزمون خی دو

راه کارهای پیشگیری	
ارزش خی دو	۱۴/۱۵۰۲
درجه آزادی	۲
سطح معنی داری	۰/۰۰۱

0 cells (0. 0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 13. 3.

سؤال فرعی اول: راه کارهای پیشگیری از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌ها کدامند؟

تجزیه و تحلیل: داده‌های جدول ۹ (آزمون خی دو) حاکی از آن‌که ارزش خی دوی مشاهده شده (۱۴. ۱۵) با درجه آزادی (۲) از ارزش خی دوی بحرانی (۹. ۲۱) در سطح $P < 0.01$ بزرگ‌تر است، در نتیجه چنین استنباط می‌شود که درصد مربوط به سئوالات مربوط به راه کارهای پیشگیری با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می‌شود. به عبارتی ۷۲. ۵ درصد معتقدند که متغیرهای مطرح شده در سئوالات مربوط به راه کارهای پیشگیری اشاره شده در سؤال فرعی اول در کارکنان در حد زیاد و خیلی زیاد نقش دارند در جدول ۱۰ به طور مشخصی سهم هر متغیر به تفکیک ذکر شده است.

جدول (۱۰) میانگین‌های رتبه‌ای سئوالات فرعی اول

میانگین رتبه‌ای	سئوالات
۱۸/۴۹	۱- برگزاری آگاه‌سازی در قالب سخنرانی، نمایشگاه و کارگاه‌های حفاظتی و همچنین کارگاه‌های تخصصی ویژه فرقه‌ها
۱۴/۶۵	۲- انجام توجیهات امنیتی و سخنرانی‌های عقیدتی از سوی اساتید و صاحب‌نظران مطرح کشوری
۷/۷۳	۳- برگزاری نشست‌های علمی و تخصصی و هم‌اندیشی با پژوهش‌گران و اندیشمندان جامعه اطلاعاتی و همچنین محققین دانشگاه‌های معتبر در زمینه فرق و ادیان

۹/۷۴	۴- برگزاری همایش های تخصصی-امنیتی فرق وادیان در بین جامعه اطلاعاتی با هدف تولید مقالات علمی
۱۲/۸۱	۵- تولید محتوای تخصصی روشن گرایانه با هدف شناخت انواع فرقه های نوظهور و تبیین آسیب و تهدیدات آنان در قالب کتب، مقالات، فصل نامه خبر و...، استفاده از بنر، پوستر و بروشور، ساختن فیلم های کوتاه، بلند و مستند، موشن گرافی، انیمشین
۱۳/۷۸	۶- آگاهی بخشی عقیدتی کارکنان ن. م توسط ساعس ن. م با بهره گیری از اساتید و صاحب نظران مطرح کشوری و لشکری، و محققین دانشگاه های معتبر در زمینه فرق وادیان، تولید محتوای تخصصی روشن گرایانه با هدف شناخت انواع فرقه های نوظهور و تبیین آسیب و تهدیدات اعتقادی آنان در قالب کتب، مقالات، فصل نامه و...
۱۳/۵۳	۷- انجام اقدامات معنویت افزا از سوی ساعس ن. م (تبیین عرفان اسلامی و سازمان دهی معنویت توحیدی به گونه ای که بتواند در خود، انسان های اهل معنویت تربیت کند. عرفان اسلامی به انسان می آموزد که شما با استفاده از قدرت الهی و رابطه عمیق و خالص با خدا به هر چه بخواهید می رسید و تمام استعدادها شکوفا می شود)
۱۴/۷۰	۸- انجام اقدامات معنویت افزا (اقدامات زیربنایی برای ارتقا بنیه کارکنان از سوی ساعس ن. م)
۱۰/۲۶	۹- انجام اقدامات معنویت افزا (آشناساختن کارکنان ن. م نسبت به معنویت ناب از سوی ساعس ن. م)
۹/۲۰	۱۰- انجام اقدامات معنویت افزا از سوی ساعس ن. م با هدف اتکای کارکنان ن. م به باورهای اعتقادی و دینی اصیل و ناب
۱۳/۰۱	۱۱- روش های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع سازی (نرم افزارهای آشنایی با این فرقه ها با هزینه کم تهیه و در اختیار کارکنان ن. م و خانواده هاشان قرار بگیرد.)
۱۵/۷۱	۱۲- روش های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع سازی (معرفی و آشنا کردن جوانان و خانواده های ن. م با موسیقی اصیل ایرانی به جای موسیقی هایی که سرشار از خشونت، پوچی، بی هویتی و نفرت است)
۸/۳۳	۱۳- روش های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع سازی (آموزش در سطوح دانشگاهی با روشنگری و آموزش هایی که به آنان داده می شود می توان راه تقلید از این مسلک ها را بست.)
۱۱/۷۶	۱۴- روش های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع سازی (آموزش در سطوح زیردانشگاهی: برای پیشگیری زیربنایی با این عرفان های کاذب بایستی آموزش ها نیز زیربنایی باشد گنجاندن مباحثی در دروس دوره های طولی و عرضی که به وجود انحرافات و التقاط ها اشاره داشته باشد)
۱۲/۳۳	۱۵- روش های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع سازی (جلوگیری از انتشار کتب تبلیغی فرقه ها)
۱۵/۲۱	۱۶- روش های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع سازی (برنامه ریزی برای پاسخ به شبهات ایجاد شده توسط دشمنان)
۱۴/۲۱	۱۷- برگزاری دوره های عمومی آموزش مهارت های معنوی در مساجد منازل سازمانی براساس آموزه های عرفان اصیل
۱۲/۳۶	۱۸- استفاده از روش های ساده برای آموزش در مقاطع زیردانشگاهی متناسب با سطح سنی آنان برای روشنگری کودکان

۱۴/۹۱	۱۹- انتشار کتب ارزان قیمت در اندازه های قابل ارائه و تهیه بروشورهای مناسب توسط ساعس
۱۱/۶۹	۲۰- وارد نمودن مقوله امنیت دینی و اجتماعی در کتب درسی و تحقیقی دانشگاه های نظامی و دوره های طولی و عرضی
۱۴/۳۳	۲۱- تبیین و تشریح نقش خانواده ها و سایر نهادهای اجتماعی و فرهنگی در مقابله با انحرافات دینی و جلوگیری از نفوذ خرافات در عزاداری ها، به ویژه عزاداری های خانگی از سوی ساعس
۸/۵۹	۲۲- برنامه های دینی و اعتقادی (معرفی شخصیت های عرفانی و دینی را به عنوان الگوی مناسب دینی به خوبی و به طور کامل به جامعه ن. م توسط ساعس)
۱۰/۴۱	۲۳- برنامه های دینی و اعتقادی (تقویت اقدامات دینی توسط ساعس در سراسر یگان ها با اشاعه افکار و اعتقادات دینی و افزایش فعالیت های دینی و مذهبی و ایجاد جذابیت برای حضور جوانان)
۱۲/۲۸	۲۴- برنامه های دینی و اعتقادی (برجسته سازی برتری های اسلام نسبت به عرفانهای کاذب و معرفی صحیح زیبایی های موجود در دین مبین اسلام برای روشن سازی وعده های دروغین بانیان و متولیان عرفان های کاذب و تهاجم به باورهای پوچ فرقه ها با روشن گری عمومی و اطلاع رسانی در مورد ساختار فرقه ای و شیوه های نفوذ و جذب؛)

سؤال فرعی دوم: راه کارهای مقابله ای از گرایش کارکنان ن. م به فرّاق انحرافی کدامند؟

تجزیه و تحلیل استنباطی

داده های جدول ۹ (آزمون خی دو) حاکی از آن که ارزش خی دوی مشاهده شده (۵۵/۱۶) با درجه آزادی (۲) از ارزش خی دوی بحرانی (۲۱/۹) در سطح $P < ۰/۰۱$ بزرگ تر است، در نتیجه چنین استنباط می شود که درصد مربوط به سئوالات مربوط به راه کارهای مقابله ای با ۹۹ درصد اطمینان تأیید می شود. به عبارتی ۵/۹۲ درصد معتقدند که متغیرهای مطرح شده در سئوالات مربوط به راه کارهای مقابله ای اشاره شده در کارکنان در حد زیاد و خیلی زیاد نقش دارند. در جدول ۱۱ به طور مشخصی سهم هر متغیر به تفکیک ذکر شده است.

جدول (۱۱) میانگین های رتبه ای سؤالات راه کارهای مقابله ای

	Mean Rank
۱- شناخت ماهیت، مواضع، امکانات و تشکیلات فرقه های انحرافی؛	۱۲/۷۸
۲- شناخت اهداف، تاکتیک ها، راهبردها و شیوه های جذب فرقه های انحرافی؛	۱۲/۶۹
۳- شناسایی زمینه ها، عوامل و کانون های تهدید و اتخاذ راه کارهای مناسب در جهت مقابله با آنها و همچنین آسیب شناسی اجتماعی فرقه ها و جنبش های فکری نوظهور در جهت مقابله و رفع آنها؛	۱۲/۶۵
۴- جلب همکاری کارکنان آلوده به منظور عملیات آفندی؛	۹/۹۶
۵- ایجاد ساختار مناسب برای مقابله با فرقه های انحرافی در ساحقان. م؛	۸/۸۳
۶- تدوین برنامه ی جامع و راهبردی جهت پیشگیری از جرم یا انحراف؛ اقدامات کنشی قبل از وقوع و واکنشی بعد از وقوع رفتار مجرمانه یا انحرافی از طریق ستاد ک. ن. م؛	۷/۰۱
۷- شناسایی متولیان و مبلغان اصلی این نوع فرقه ها به منظور آشنایی کارکنان حفا و همچنین ایجاد آرشو مناسب از فرقه های انحرافی به منظور آشنایی کارکنان حفا؛	۹/۶۶
۸- آموزش کارکنان سامانه امنیتی در رابطه با نحوه فعالیت فرقه های انحرافی و راه کارهای مقابله ای؛	۱۰/۰۸
۹- استفاده از کارشناسان مجرب و دارای تحصیلات عالی درحوزه فرقه ها؛	۱۱/۴۹
۱۰- جرم انگاری و پیش بینی ضمانت اجراهای قاطع کیفری در قبال فعالیت بانیان و حامیان فرقه ها و جنبش های فکری نوظهور؛	۱۱/۶۶
۱۱- کسب اطلاعات به شیوه های مختلف اطلاعاتی - امنیتی؛	۷/۹۹
۱۲- هشداردهی (افشای ماهیت فرقه ها با استفاده از افراد جداشده، تصفیه شده و خود جداشده از فرقه ها به جامعه)؛	۸/۲۱
۱۳- جلب همکاری؛	۸/۴۸
۱۴- کنترل فضای مجازی؛	۱۰/۲۵
۱۵- افزایش کیفی اقدام های گزینشی به منظور پرهیز از ورود افراد آلوده به مجموعه ن. م؛	۱۲/۵۰
۱۶- پایش یگان ها به منظور ممانعت از شکل گیری فعالیت های فرقه های انحرافی؛	۱۱/۳۹
۱۷- توجیه و ارشاد امنیتی کارکنان مرتبط با فرقه های انحرافی؛	۱۰/۶۰
۱۸- برخورد قضایی با کارکنان مرتبط با فرقه های انحرافی؛	۶/۸۸
۱۹- برخورد انضباطی با کارکنان مرتبط با فرقه های انحرافی؛	۶/۹۱

جدول (۱۲) آماره های آزمون فریدمن

جمع	۴۰
ارزش آماره	۱۴۵/۸۲۴
درجه آزادی	۱۸
سطح معنی داری	۰

داده‌های جداول ۳۵-۴ و ۳۶-۴ (۱۹ سؤال جمع‌شده مربوط به راه‌کارهای مقابله‌ای) نشان می‌دهد که از ۱۹ سؤال مربوط به این بُعد به‌ترتیب متغیر ۱ یعنی شناخت ماهیت، مواضع، امکانات و تشکیلات فرق انحرافی (با ارزش رتبه‌ای ۱۲.۷۸) و متغیر ۱۹ یعنی برخورد قضایی با کارکنان مرتبط با فرق انحرافی (با ارزش رتبه‌ای ۶.۸۸) به‌ترتیب از کمترین ارزش رتبه‌ای برخوردارند که این ارزش‌های رتبه‌ای با میزان آماره محاسبه شده (۱۴۵.۸۲) و درجه آزادی ۱۸ در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار هستند. سایر ارزش‌های رتبه‌ای در جدول مشاهده می‌شود.

نتیجه‌گیری

جامعه آماری مورد تحقیق تمام راه‌کارهای پیشنهادی برای مقابله با گسترش فرقه‌های انحرافی و جلوگیری از گرایش کارکنان ن. م به آن‌ها را تأیید نمودند. همچنین با عنایت به یافته‌های این تحقیق، چنان‌چه راه‌کارهای علمی و عملی ارائه‌شده از جمله راه‌کارهای پیش‌گیرانه سلبی حداقلی و ایجابی حداکثری به‌درستی نهادینه و اجرایی گردد: فرماندهان، مسئولین و کارکنان ن. م در خصوص شیوه‌های جذب و راه‌کارهای مقابله‌ای فرقه‌های مذکور توجه و خطرات واقعی ورود فرقه‌ها به ن. م را به‌درستی درک نموده و به‌تبع آن طبیعتاً سامانه‌های هشدار در خصوص نفوذ این فرقه‌ها حساس و به‌موقع اعلام‌خطر خواهند کرد. که در این صورت سیاستی ثابت و مشخص از نفوذ این فرقه‌ها در ن. م اندیشیده شده و قطعاً اثرگذاری فرقه‌های انحرافی در گرویدن و عضوگیری کارکنان ن. م، با وجود حمایت بی‌چون و چرای سرویس‌های اطلاعاتی حریف، بی‌نتیجه خواهد ماند.

بنابراین مقابله با فرقه‌ها پیش از آن‌که نیازمند اقدامات قضایی، پلیسی و سلبی باشد، نیازمند اقدامات پیشگیرانه و مقابله‌ای با عملیات روانی فرقه‌ها است. با توجه به اقدامات ایدئولوژیکی به‌کارگرفته‌شده در تشکیلات فرقه‌ها جهت مقابله با اسلام و بهره‌برداری سرویس‌های اطلاعاتی حریف از فرقه‌ها در راستای رسیدن به اهداف اطلاعاتی و همچنین براندازی نظام ج. ا. ا، به‌عنوان یکی از تهدیدات امنیتی مطرح شده است. لذا برای جلوگیری از غافل‌گیری کارکنان ن.

م در مقابل اقدامات فرقه‌ها به‌ویژه جذب و فریب کارکنان، به راه کارهای مقابله‌ای، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی عملیاتی در نیروهای مسلح به‌ویژه ارتش ج. ا. ا (سه حوزه سامانه‌های فرماندهی، ع-س و امنیتی) به شرح زیر اشاره می‌گردد:

پیشنهادهای

مهم‌ترین راه کارهای پیش‌گیری و مقابله‌ای از گرایش کارکنان ن. م به فرقه‌های انحرافی:

(الف) سامانه فرماندهی: ۱. اقدامات انضباطی؛ ۲. اقدامات حقوقی و قضایی (غیرامنیتی)؛ ۳. هماهنگی و تعامل با دو سامانه فرماندهی و تخصیص ردیف اعتبار در حمایت و تحقق برنامه‌های پیشگیرانه و بصیرت‌افزا؛

(ب) سامانه عقیدتی سیاسی: ۱. اقدامات روشن‌گرایانه اعتقادی؛ ۲. اقدامات معنویت‌افزا؛ ۳. روش‌های فرهنگی-آموزشی با هدف اقناع‌سازی؛ ۴. برنامه‌های دینی و اعتقادی؛ ۵. اختصاص واحد درسی برای کارکنان آجا (آشنایی با مبانی فکری-عقیدتی و ساختار روانی فرقه انحرافی) در دوره‌های طولی و عرضی و دانشگاه‌های افسری آجا؛

(ج) سامانه امنیتی: ۱. اقدامات روشن‌گرایانه امنیتی؛ ۲. اقدامات پایش امنیتی؛ ۳. اقدامات صیانت از کارکنان؛ ۴. اقدامات ساختاری در سامانه امنیتی؛ ۵. اقدامات آموزشی برای کارکنان سامانه امنیتی؛ ۶. اشراف خبری، تشکیل بانک اطلاعاتی غنی، جامع و به‌روز؛ ۷. اقدامات ارشادی-امنیتی؛ ۸. هشداردهی؛ ۹. اقدامات گزینشی؛ ۱۰. اقدامات آسیب‌شناسانه؛ ۱۱. اقدامات حقوقی و قضایی (امنیتی).

قدردانی

در پایان از تمامی عزیزانی که بنده را در راستای انجام این تحقیق یاری رساندند، کمال تشکر و امتنان به عمل می‌آید.

منابع

- احمدی، احسان و شاه‌حسینی، سمیه. (۱۳۹۴). در قلمرو سایه‌ها؛ جستارهایی در روان‌شناسی فرقه‌ها. تهران: انتشارات نارگل.

- اسپلیکا، برنارد و دیگران. (۱۳۹۰). *روان‌شناسی و دین بر اساس رویکرد تجربی*. (محمد دهقان، مترجم) تهران: رشد.
- امین‌خندقی، جواد. (۱۳۸۹). *شناخت و بررسی شیطان‌پرستی*. مشهد: آفتاب طوس.
- اوزمن، هواردا و کراور ساموئل. (۱۳۷۹). *مبانی فلسفی تعلیم و تربیت*. (غلامرضا متقی‌فر، مترجم) تهران: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی^(ره).
- باقریان‌موحد، سیدرضا. (۱۳۸۸). *جریان‌شناسی انتقادی عرفان‌های نوظهور*. *دو ماه‌نامه آیین* پژوهش، ۲۸-۳۱.
- پژوهش‌نامه. (۱۳۸۹). *آسیب‌ها و چالش‌های ناشی از رشد فرقه‌های نوظهور در ایران*. *مجلات تخصصی نور*، شماره ۵۵.
- تاجیک، ابوالفضل و احمدی، احسان. (۱۳۹۱). *جستاری در فرقه‌شناسی*. تهران: مجله معرفت ادیان، شماره ۱۲.
- تالرسینگر، مارگارت. (۱۳۸۵). *فرقه‌ها در میان ما*. اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- چاترجی، ساتیش و چاندرا، دربندراموهان. (۱۳۸۴). *معرفی مکتب‌های فلسفی هند*. (فرناز ناظرزاده کرمانی، مترجم) قم: مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب قم.
- چشمه‌نور، مرتضی و پوریایی، جابر. (۱۳۹۳). *در قلمرو تاریکی*. تهران: مرکز آموزشی شهید سپهبد صیاد شیرازی.
- حاجیانی، محمدعلی. (۱۳۸۴). *درآمدی بر نظام تهذیب اسلام*. قم: مرکز جهانی علوم انسانی.
- حسینی‌رستمی، سیدمحمدکمیل. (۱۳۸۹). *بررسی علل گرایش به عرفان‌های نوظهور (بررسی دلایل رشد عرفان‌های کاذب در جهان و ایران)*. روزنامه کیهان، ۱۹۷۳۹، ۶.
- حمیدیه، بهزاد. (۱۳۹۲). *جنبش‌های نوپدید معنوی: دین یا عرفان؟* (جلد ۱). تهران: ادیان و عرفان.
- خسروپناه، عبدالله. (۱۳۹۰). *جریان‌شناسی ضد فرهنگ‌ها: تصوف، رویکرد شریعت‌گریز و مرجعیت‌ستیز*. تهران: تعلیم و تربیت اسلامی.
- داداشی‌آذر، رسول. (۱۳۹۱). *آشنایی با فرق و ادیان*. تهران: اداره کل آموزش و پرورش سازمان حراست کل کشور.
- درگاهی‌فر، رضا. (۱۳۹۰). *شاخصه‌های عرفان‌های کاذب*. تهران: نشر نی.
- راغب اصفهانی، حسین‌بن‌محمد. (۱۳۸۸). *مفردات*. (غلامرضا حسینی‌خسروی، مترجم) تهران: مؤسسه الصادق الطباعه و النشر.

- رفیعی، مریم. (۱۳۸۶). *فرقه سازی/ استعمارگران*. پایگاه مجلات تخصصی نور: زمانه شماره ۶۱ (ص ۵۸ تا ۶۰).
- شریفی دوست، حمزه. (۱۳۹۴). *ده جریان فعال در ایران*. تهران: خبرگزاری فارس.
- صفری، ابوالفضل (تولیدکننده)، هومان و اصفهانی، مرتضی و فاضل (نویسندگان)، و معظمی، احمد (کارگردان). (۱۳۹۶). *سارق روح* [فیلم سینمایی]. ایران.
- طالبی دارابی، باقر. (۱۳۸۳). *درآمدی بر چیستی و چرایی ادیان جدید*. *مجله اخبار ادیان جهان*، ۷.
- طبری، احسان. (۱۳۸۷). *کثر راه*. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- فعالی، محمدتقی. (۱۳۹۱). *زمزمه های شیطانی: آسیب شناسی عرفان های کاذب*. تهران: نشر دارالصادقین.
- گوردن، ملتون. (۱۳۸۵). *فرصت ها و تهدیدات جهانی شدن*. *فصل نامه علمی راهبرد (نشریه مرکز تحقیقات استراتژیک)*، ۳۹.
- مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی. (۱۳۹۸). *جرم انگاری*. *فصل نامه علمی مجلس و راهبرد*، شماره خبر: ۱۲۰۶۶۷۰.
- مظاهری سیف، حمیدرضا. (۱۳۹۰). *نقش جنبش های نوظهور در جنگ نرم*. قم: نشر عصر آگاهی.
- مفیدنژاد، مرتضی. (۱۳۸۷). *خطر گمراهی*. تهران: *روزنامه رسالت*، ۱۳۸۷/۰۸/۲۰، ص ۷.
- مقدم، بیژن. (۱۳۸۶). *ظلمات است بترس از خطر گمراهی*. *ویژه نامه کثر راه*، ضمیمه جام جم، تهران.
- نگارش، حمیدرضا. (۱۳۸۵). *فرقه های نوظهور*. قم: زمزمه هدایت.
- نویهض، عجاج. (۱۳۷۳ق). *پروتکل های دانشوران صهیون*. (حمیدرضا شیخی، مترجم) تهران: بنیاد پژوهش های اسلامی.
- وولف، دیوید. ام. (۱۳۸۶). *روان شناسی دین*. تهران: رشد.

انگلیسی

- swator jr & william H. (۱۹۹۸). *CHURCH-SECT THEORY*.

سایت ها

- الماسیان، امیررضا. (۱۳۸۷). *انواع دسته بندی فرقه ها*. تم الاسترداد من www.mohakeme.org.
- khameneii. ir. (۱۳۹۷). *khameneii. ir*. تم الاسترداد من [khameneii. ir](http://khameneii.ir).